

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งพฤติกรรมการสื่อสาร การบริโภคข่าวสาร และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่างๆ ซึ่งข้อมูลข่าวสารสามารถส่งผ่านถึงกันทั่วโลก อย่างไรก็ตาม เกิดสังคมที่เรียกว่า “สังคมข้อมูลข่าวสาร” (Information Society) ซึ่งเป็น สังคมที่มีการนำสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ มาช่วยดำเนินกิจกรรม ทั้งเพื่อตนเอง องค์กร สังคม และชุมชน โดยผ่านเครือข่ายของคอมพิวเตอร์ที่โยงใยไปทั่วโลก หรือที่เรียกว่า อินเทอร์เน็ต ซึ่งการประยุกต์ใช้อินเทอร์เน็ตในปัจจุบันทำได้หลากหลาย เช่น ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือ อีเมล (e-mail) สนทนา (chat) การอ่านหรือแสดงความคิดเห็นผ่านทางเว็บบอร์ด การติดตามข่าวสาร การสืบค้นข้อมูล การเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ การทำธุรกรรมทางการเงิน การดาวน์โหลดเกมส์ เพลง หรือภาพยนตร์ การเล่นเกมส์คอมพิวเตอร์ออนไลน์ เป็นต้น (อรุณรัตน์ ศรีชูศิลป์ และอนิรุทธ์ สติมัน, 2555)

ซึ่งการใช้อินเทอร์เน็ตนั้น มีแนวโน้มในอนาคตว่าจะใช้อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งพบปะสังสรรค์ เพื่อสร้างเครือข่ายสังคม ซึ่งพบว่าปัจจุบันเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมดังกล่าว กำลังได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) กูเกิ้ลพลัส (Google Plus) ไลน์ (Line) อินสตาแกรม (Instagram) และมีการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Internet) มากขึ้น

จากผลการสำรวจ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558) พบว่า กิจกรรมในการใช้อินเทอร์เน็ต 5 อันดับแรก พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ Social Network (เช่น Facebook, Twitter, Google Plus, Line, Instagram) ร้อยละ 88.6 รองลงมาคือ ใช้ดาวน์โหลด รูปภาพ/หนังสือ/วิดีโอ/เพลง/เกมส์ เล่นเกมส์ ดูหนัง ฟังเพลง วิทยุ ร้อยละ 87.4 ใช้ในการอัปโหลดข้อมูล รูปภาพ/ภาพถ่าย วิดีโอ เพลง software เพื่อแบ่งปันบนเว็บไซต์ ร้อยละ 59.1 ติดตามข่าวสาร/อ่านหรือดาวน์โหลด นสพ.นิตยสาร (e-book) ร้อยละ 47.1 และรับ-ส่งอีเมล ร้อยละ 44.6 ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณากิจกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตแต่ละกลุ่มอายุจะแตกต่างกันไป คือ กลุ่มอายุ 6-24 ปี ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนประมาณ ร้อยละ 44-54 รองลงมาใช้เพื่ออ่านหนังสือ/ความรู้ (e-book) ร้อยละ 19-36 และเล่นเกม ร้อยละ 30-33 ส่วนกลุ่มอายุ 25-49 ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการทำงานประมาณร้อยละ 36-38 รองลงมาใช้เพื่อความบันเทิง ร้อยละ 19-21 และใช้งานอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 19-20 ซึ่งกิจกรรม Social Network (Facebook, Twitter, Google Plus, Line, Instagram) นั้น มีการใช้งานที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอายุ โดยกลุ่มอายุ 6-14 ปี ใช้กิจกรรม Social Network ประมาณร้อยละ 12.2 กลุ่มอายุ 15-24 ใช้ กิจกรรม Social Network ประมาณร้อยละ 32 กลุ่มอายุ 25-34 ใช้กิจกรรม Social Network ประมาณร้อยละ 25.8 กลุ่มอายุ 35-49 ใช้กิจกรรม Social Network ประมาณร้อยละ 22.4 กลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป ใช้กิจกรรม Social Network ประมาณร้อยละ 7.6 ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์กำลังได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้ใช้งานเป็นอย่างมากในกลุ่มของวัยรุ่น หรือกลุ่มของนักศึกษา ซึ่งมีอายุประมาณ 18-25 ปี

ประกอบกับรัฐบาลได้ตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการปฏิรูปประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งเทคโนโลยีดิจิทัลจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ในหลายมิติ เช่น การสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ การเพิ่มรายได้ การเข้าถึงบริการของภาครัฐ แต่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งได้แก่ คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ของไทยยังคงอยู่ในระดับต่ำ โดยในปี พ.ศ. 2558 มีผู้ใช้คอมพิวเตอร์เพียงร้อยละ 34.9 และผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 39.3 นอกจากนี้ กลุ่มผู้ใช้ในเมือง (เขตเทศบาล) มีการเข้าถึงที่ดีกว่ากลุ่มผู้อาศัยในเขตนอกเมือง (เขตนอกเทศบาล) เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการเรียนรู้และการศึกษา ปัจจุบันมีสถานศึกษาเป็นจำนวนมากที่ยังประสบปัญหาด้านการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และโรงเรียนอีกจำนวนมาก ยังมีปัญหาเรื่องความเร็วในการเชื่อมต่อ การให้บริการไม่ทั่วถึง นอกจากนี้ จำนวนคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์การเรียนการสอนยังมีไม่เพียงพอต่อผู้เรียน และถ้าสมมุติ รวมทั้งครูผู้สอนขาดความชำนาญในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเข้ากับการสอน ทำให้ไม่สามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีเนื้อหาในรูปแบบสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของคนในประเทศไม่เพียงพอ ทางภาครัฐจึงได้กำหนดเป้าหมายไว้ คือ สร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียม ด้วยข้อมูลข่าวสารและบริการผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และมีเป้าหมายเพื่อเตรียมความพร้อมให้บุคลากรทุกกลุ่ม มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล ซึ่งจะมีการนำดิจิทัลมาใช้เพื่อการพัฒนาในมิติต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเรียนรู้ และการใช้ดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการพัฒนาครู หลักสูตร และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีสื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีเนื้อหาเหมาะกับสภาพแวดล้อม (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558; กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559)

การสื่อสารในเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้มีบทบาทอย่างมากในปัจจุบัน โดยเฉพาะกับกลุ่มนักศึกษา ซึ่งเป็นวัยรุ่นที่นิยมเปิดรับเทคโนโลยีใหม่ๆ อยู่เสมอ อุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์นั้น ได้แก่ คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน และแท็บเล็ต (พงษ์พิพัฒน์ สายทอง, 2557) จึงทำให้สามารถใช้งานได้อย่างสะดวก ทุกที่ และทุกเวลา ทำให้การสื่อสารง่ายและรวดเร็วมากขึ้น ประโยชน์ของเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นมีให้เห็นมากมาย เช่น สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ในสิ่งที่สนใจร่วมกันได้ สามารถเสนอและแสดงความคิดเห็นได้ ประหยัดค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสาร สะดวก รวดเร็ว สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีจากเพื่อนสู่เพื่อนได้ แต่ทั้งนี้เครือข่ายสังคมออนไลน์ก็มีข้อเสียหรือข้อจำกัดหากผู้ใช้ไม่ระมัดระวัง หรือเกิดจากความรู้อาจไม่ถึงการ เช่น มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวมากเกินไป ซึ่งอาจถูกผู้ไม่หวังดีนำมาใช้ในทางเสียหาย หรือละเมิดสิทธิส่วนบุคคลได้ อาจโดนหลอกลวงผ่านอินเทอร์เน็ต หรืออาจเป็นช่องทางในการถูกละเมิดลิขสิทธิ์ โฆษณาลวง หรือถูกแอบอ้าง หรือหากผู้ใช้หมกมุ่นมากเกินไป ก็อาจทำให้เสียการเรียนได้ เป็นต้น (จิระศักดิ์ พึ่งจาง, 2558)

ดังนั้น เนื่องจากกลุ่มนักศึกษาเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่นิยมเปิดรับเทคโนโลยีใหม่ๆ รวมถึงการสื่อสารแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในส่วนนี้ที่จะศึกษาทัศนคติของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี และศึกษาถึงพฤติกรรมในการใช้เครือข่ายสังคม

ออนไลน์ของนักศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทาง แก่ สถานศึกษา องค์กรภาครัฐ หรือเอกชน ในการพัฒนารูปแบบวิธีการในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้ถูกต้อง และตรงกับกลุ่มเป้าหมายต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษา
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาโดยจำแนกตามลักษณะของประชากร และพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษา

3. สมมุติฐานของการวิจัย

- 3.1 ลักษณะของประชากรที่ต่างกัน มีทัศนคติของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน
- 3.2 พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ต่างกัน มีผลทำให้ทัศนคติในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน

4. ขอบเขตของการวิจัย

นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ที่ได้ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาทัศนคติของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มีกรอบแนวคิดและตัวแปรในการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ และพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และตัวแปรตามคือทัศนคติของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

- 6.1 ทราบถึงทัศนคติที่มีต่อเครื่องข่ายสังคมออนไลน์บนระบบเครื่องข่ายสังคมออนไลน์
- 6.2 ทราบถึงพฤติกรรมการใช้เครื่องข่ายสังคมออนไลน์
- 6.3 สามารถเป็นแนวทางและกลยุทธ์ในการพัฒนารูปแบบการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ได้ถูกต้องและตรงตามกลุ่มเป้าหมาย
- 6.4 สามารถนำผลไปเผยแพร่ในที่ประชุมวิชาการ หรือวารสารวิชาการ
- 6.5 หน่วยงาน หรือสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ได้